

Najvyšší súd

Slovenskej republiky

7 Cdo 131/2011

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci maloletého **A. M. S.**, nar. X., dieťa rodičov, aleboj matky I. M, zomrelej X.. a otca A. S., bývajúceho v B., zastúpeného Advokátskou kanceláriou N., s. r. o, so sídlom v B., v mene a na účet ktorej koná JUDr. A. N., **o nariadenie predbežného opatrenia o dočasnom zverení maloletého dieťaťa do náhradnej osobnej starostlivosti starej matky A.M.**, na návrh Úradu práce sociálnych vecí a rodiny Rimavská Sobota, vedenej na Okresnom súde Rimavská Sobota pod sp. zn. (pôvodne) 1PPOm 9/2011, (v súčasnosti pod sp. zn. 2P 167/2011) o dovolaní otca maloletého proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 10. augusta 2011 sp. zn. 15 CoP 49/2011, takto

r o z h o d o l:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 10. augusta 2011 sp. zn. 15 CoP 49/2011 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e:

Okresný súd Rimavská Sobota uznesením (o predbežnom opatrení) z 19. júla 2011 č. k. 1 PPOm 9/2011 – 7 maloletého A. M. S. , nar. X. predbežne zveril do náhradnej osobnej starostlivosti starej matky A.M. , nar. X. , trvale bytom V., za kolízneho opatrovníka dieťaťa ustanovil Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Rimavská Sobota a súčasne začal konanie o zverení dieťaťa do náhradnej starostlivosti. Takto rozhodol v súlade s ustanovením § 75a ods. 1 O. s. p., podľa ktorého ak sa ocitne maloleté dieťa bez akejkoľvek starostlivosti alebo ak je jeho život, zdravie alebo priaznivý vývoj vážne ohrozený alebo narušený, súd bez návrhu, alebo na návrh orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, povereného výkonom sociálnoprávnej ochrany a prevencie, podľa osobitných predpisov, predbežným opatrením nariadi, aby bolo mal. dieťa zverené do starostlivosti fyzickej alebo právnickej

osoby, ktorú uznesením určí. Uviedol, že do júla 2010 (od narodenia) maloletý spolu s matkou býval v mieste bydliska starej matky (A. M.). Po jej smrti (zomrela X.) sa nachádzal v starostlivosti otca, proti ktorému bolo viackrát vedené trestné stíhanie pre majetkovú a násilnú trestnú činnosť a 21. 10. 2011 má nastúpiť výkon trestu odňatia slobody (bol právoplatne odsúdený na trest odňatia slobody nepodmienečne na šesť mesiacov v ÚVTOS Bratislava). Vzhľadom na takýto spôsob života otca, záporne vplyvajúci na dieťa, ktorým môžu byť ohrozené jeho záujmy, dospel k záveru o dôvodnosti návrhu. O ustanovení kolízneho opatrovníka rozhodol podľa § 31 ods. 2 Zákona o rodine a o začatí konania vo veci samej podľa § 81 ods. 1, 2 O. s. p.

Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie otca maloletého uznesením z 10. augusta 2011 sp. zn. 5 CoP 49/2011 uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne (§ 219 ods. 1, 2 O. s. p.) potvrdil. V plnom rozsahu sa stotožnil s rozhodnutím prvostupňového súdu, ktorým vyhovel návrhu na nariadenie predbežného opatrenia. Mal za osvedčené, že je jeho nariadenie naliehavé a v záujme mal. dieťaťa, pretože jeho otec musí nastúpiť výkon trestu odňatia slobody. Dôvody uvádzané otcom a spočívajúce v tom, že počas výkonu trestu sa bude (na jeho žiadosť) o mal. starať jeho matka (stará matka mal.) a sestra, nepovažoval za dostatočné pre nevyhovenie návrhu. Podľa názoru odvolacieho súdu aj vzhľadom na skutočnosť, že maloletý sa dlhú dobu nachádza v osobnej starostlivosti starej matky (A. M.), ktorá je schopná sa o neho postarať, je v jeho záujme, aby bol zverený do jej starostlivosti. Námietku otca týkajúcu sa miestnej príslušnosti Okresného súdu Rimavská Sobota vyhodnotil za nedôvodnú.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu, ako aj uzneseniu okresného súdu, podal dovolanie otec maloletého dieťaťa. Navrhol napadnuté uznesenia zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie s odporúčením, aby vec bola postúpená na rozhodnutie Okresnému súdu Bratislava II ako miestne príslušnému. Podľa jeho názoru nezákonným postupom súdu prvého stupňa bola významne znemožnená realizácia jeho procesných práv účastníka konania, ktoré mali slúžiť na ochranu jeho základných práv a právom chránených záujmov. Postupom okresného a krajského súdu bolo porušené jeho právo na spravodlivý proces a porušená zásada zachovania rovnosti účastníkov konania pred súdom. Tým došlo k odňatiu mu možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.). Uviedol, že je osobou trestanou pre svoje skutky a od 21. 10. 2011 má nastúpiť výkon trestu odňatia slobody v trvaní šesť mesiacov, ktorú skutočnosť úprimne ľutuje. Poukázal ale na to, že po smrti

svojej partnerky (matky mal.) zabezpečoval starostlivosť o dieťa, za pomoci svojej matky a sestry, nastúpil na materskú dovolenku a od 1. 10. 2010 mu bol priznaný rodičovský príspevok (doteraz vyplácaný). Po tom, čo sa stará matka maloletého dozvedela o jeho trestnej činnosti (v tom čase mala maloletého u seba), navštívila Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Rimavskej Sobote, kde uviedla zavádzajúce informácie a maloletého označila za dieťa, ktoré sa ocitlo v ohrození života a zdravia, s narušením jeho priaznivého vývoja a požiadala o prijatie príslušných opatrení. Napriek tomu, že bolo preukázané, že on starostlivosť o dieťa zabezpečuje na primeranej úrovni, bol podaný návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorému súd (podľa jeho názoru v rozpore so zákonom aj ustanoveniami o miestnej príslušnosti) vyhovel. Poukázal na skutočnosti, z ktorých vyplýva, že odvolací súd v čase rozhodovania o jeho odvolaní nemal k dispozícii doplnenie odvolania (jeho právnou zástupkyňou), ani jeho prílohy, z ktorého dôvodu rozhodol na základe nekompletného spisového materiálu a tým aj nedostatočne zisteného skutkového stavu. Ak by krajský súd rozhodoval na základe úplného spisového materiálu, teda aj ním predložených príloh k doplneniu odvolania (napr. potvrdenia detskej lekárky mal.), musel by vyhovieť jeho námietke miestnej príslušnosti. Takýto postup považoval za nezákonný, poškodzujúci záujmy účastníkov konania, a nemožno podľa jeho názoru vylúčiť, že postup pracovníčky okresného súdu pri opísanom predkladaní uvedenej veci krajskému súdu, bol zámerný. Aj počas výkonu trestu má záujem riadnym spôsobom zabezpečiť starostlivosť o maloletého prostredníctvom svojej matky Z. S., ktorá podala návrh na zverenie maloletého do jej náhradnej osobne starostlivosti. Zásadne odmieta tvrdenie súdu, podľa ktorého život, zdravie a priaznivý vývoj dieťaťa je vážne ohrozený a narušený, a preto sú splnené podmienky pre nariadenie predbežného opatrenia podľa § 75a ods. 1 O. s. p. Maloletý bol v Bratislave spokojný a šťastný, je nesmierne citovo naviazaný na celú jeho rodinu, sestru začal oslovovať mama. Má tu vytvorené sociálne a citové väzby a primerané materiálne zázemie. Jeho denný režim, na ktorý bol zvyknutý, je režimom zdravého dvojročného dieťaťa. Neexistuje teda žiadny dôvod pre jeho premiestnenie do výchovného prostredia starej matky A. M., na ktorú nie je zvyknutý a s ktorou nemá vytvorené rovnocenné citové väzby ako k jeho matke. Preto je v rozpore s jeho záujmom, aby bol vytrhnutý zo známeho výchovného prostredia.

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Rimavská Sobota a stará matka mal. A. M. sa k dovolaniu nevyjadřili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) , skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O. s. p.) a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O. s. p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie otca mal. dieťaťa smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo rozhodnuté o predbežnom opatrení.

Proti uzneseniu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O. s. p.) alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ O. s. p.). Podľa § 239 ods. 2 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Podľa výslovného znenia § 239 ods. 3 O. s. p. však ustanovenie odsekov 1 a 2 neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, poriadkovej pokute, znalečnom, tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva a o trovách konania , ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených Zákomom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením .

Nakoľko je v prejednávanej veci dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu o predbežnom opatrení, ktoré vykazuje znaky jedného z rozhodnutí, ktoré je taxatívne vymenované v ustanovení § 239 ods. 3 O. s. p. ako rozhodnutie, kde dovolanie nie je prípustné, je nepochybné, že prípustnosť dovolania otca maloletého z ustanovenia § 239 O. s. p. nemožno vyvodiť.

So zreteľom na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O. s. p. ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O. s. p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti uzneseniu podľa § 239 O. s. p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O. s. p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku či uzneseniu) , ak konanie , v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdov, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníkovi konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Vady konania uvedené v § 237 písm. a/ až e/ a g/ O. s. p. dovolateľ nenamietal a ich existenciu nezistil ani dovolací súd.

S prihliadnutím na obsah dovolania Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne skúmal, či postupom súdu nedošlo k odňatiu možnosti účastníkovi konania konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.). Dovolateľ namietal odňatie mu možnosti konať pred súdom rozhodnutím odvolacieho súdu na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu z dôvodu (netransparentného) postupu súdu prvého súdu spočívajúceho v tom, že nepredložil odvolaciemu súdu (na rozhodnutie o odvolaní) kompletný spisový materiál (aj doplnenie odvolania s prílohami).

Pod odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.) treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O. s. p. nie je daná už tým, že dovolateľ tvrdí, že napadnuté rozhodnutie je postihnuté touto vadou, ale len vtedy, ak touto vadou rozhodnutie skutočne trpí, t. j. že sa stali skutočnosťami, v dôsledku ktorých vada vznikla a prejavila sa (resp. nebola odstránená) v rozhodnutí (v postupe) odvolacieho súdu.

Z obsahu spisu vyplýva, že proti uzneseniu súdu prvého stupňa podal otec maloletého odvolanie na pošte dňa 26. 7. 2011 (čl. 12) t. j. v zákonom stanovenej 15-

dňovej lehote (§ 204 ods. 1 O. s. p.), lebo mu bolo doručené 25. 7. 2011 (čl. 8). Následne plnomocenstvom z 5. 8. 2011 (čl. 26) splnomocnil v predmetnej veci na zastupovanie Advokátsku kanceláriu N., s. r. o., zastúpenú konateľom – advokátom JUDr. A. N.. Táto doručila na krajský súd 8. 8. 2011 (čl. 22) t. j. ešte v odvolacej lehote, doplnenie odvolania spolu s prílohami (v počte 8 s plnou mocou), ktoré krajský súd (čl. 21) odstúpil okresnému súdu (prípis z 8. 8. 2011) dňa 10. 8. 2011 , kedy mu bola aj vec predložená na rozhodnutie o odvolaní (predkladacia správa z 10. 8. 2011, čl. 15). Z dôvodu zaslania spisu za účelom rozhodnutia o odvolaní okresný súd (prípisom z 10. 8. 2011) odstúpil doplnenie odvolania dňa 11. 8. 2011 naspäť krajskému súdu (čl. 20) , ale už po rozhodnutí o odvolaní (10. 8. 2011) . Nakoľko spis bol aj 10. 8. 2011 s rozhodnutím odvolacieho súdu vrátený okresnému súdu , odstúpil krajský súd (ako už bezpredmetné) doplnenie odvolania s prílohami okresnému súdu dňa 16. 8. 2011 (čl. 19). Teda tvrdenie dovolateľa, že odvolaciemu súdu nebol predložený na rozhodnutie o odvolaní proti uzneseniu okresného súdu kompletný spisový materiál, t. j. vrátane doplnenia odvolania s prílohami doručené súdu pred uplynutím odvolacej lehoty a pred rozhodnutím odvolacieho súdu, je dôvodné (bolo preukázané obsahom spisu).

Ani stanovenie lehoty na rozhodnutie o návrhu (o odvolaní) na nariadenie predbežného opatrenia podľa § 75a ods. O. s. p. (§ 75 ods. 5 O. s. p. v spojení s § 217 ods. 1 O. s. p.) neznamená, že by odvolací súd pri svojom rozhodovaní nemal dôsledne vychádzať z kompletného spisového materiálu, vrátane listín, obsahom ktorých preukazuje odvolateľ dôvodnosť svojich (odvolacích) námietok. Keďže je nepochybné, že odvolací súd kompletný spisový materiál v čase rozhodovania o odvolaní nemal (nebol mu predložený), nemohol sa ani vysporiadať so všetkými námietkami otca mal., podstatnými pre rozhodnutie o odvolaní, vrátane námietky týkajúcej sa miestnej príslušnosti (podľa § 74 ods. 2 O. s. p. príslušný na nariadenie predbežného opatrenia je súd, ktorý je príslušný na konanie o veci. Ak nie je príslušný súd známy alebo ak príslušný súd nemôže včas zakročiť, zakročí a nariadi predbežné opatrenie podľa § 75a súd, v ktorého obvode sa maloletý zdržuje. Len čo je to však možné, postúpi vec príslušnému súdu. Účastníkmi konania sú tí, ktorí by nimi boli, keby išlo o vec samu).

Akútnosť potreby neodkladného zákroku nariadením predbežného opatrenia podľa ustanovenia § 75a ods. 1 O. s. p. t. j. absencia akejkoľvek starostlivosti alebo vážne ohrozenie alebo narušenie života , zdravého vývoja mal. dieťaťa (na návrh orgánu ,

v ktorého obvide sa dieťa nachádza) je možné totiž posúdiť iba pri znalosti konkrétnych okolností danej veci. Tým, že odvolací súd neposúdil (posúdiť nemohol) neodkladnosť tohto opatrenia aj z pohľadu skutočností tvrdených a preukazujúcich otcom maloletého dieťaťa obsahom listín, ktoré pri jeho rozhodovaní mali byť (ale neboli) obsahom spisu , odňal mu možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.).

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 O. s. p.), v ktorom odvolací súd opätovne rozhodne so znalosťou kompletného spisu v zákonom stanovenej lehote. Treba pritom zdôrazniť , že odvolanie (otca maloletého dieťaťa) nemá odkladný účinok (pozri poučenie v uznesení súdu prvého stupňa). Podľa § 171 ods. 4 O. s. p. uznesenie , ktorým bolo nariadené predbežné opatrenie podľa § 75a, je vykonateľné vyhlásením, ak sa nevyhlasuje , je vykonateľné , len čo bolo vyhotovené.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 17. októbra 2011

JUDr. Daniela Š v e c o v á, v.r.

predsedníčka senátu

Za správnosť:

Hrčková Marta